

TEMELJNA PRAVA
I VLADAVINA PRAVA

Izvješće o posjetu Hrvatskoj

30. – 31. ožujka 2023.

Europski gospodarski
i socijalni odbor

Fundamental Rights and the Rule of Law

Izvješće o posjetu Hrvatskoj 30. – 31. ožujka 2023.

U posjetu Hrvatskoj sudjelovalo je šest članova i članica. Delegacija se sastala s nekoliko predstavnika i predstavnica civilnog društva, konkretno organizacija civilnog društva, socijalnih partnera, medija i pravne struke, kao i s predstvincima i predstavnicama hrvatskih nadležnih tijela. Cilj ovog izvješća jest vjerno prikazati i predstaviti stajališta civilnog društva.

1. Temeljna prava socijalnih partnera

Sudionici i sudionice izjavili su da smatraju da ne postoje pravne prepreke kojima bi se radnike i radnice sprječilo da uživaju **slobodu udruživanja i slobodu okupljanja**, a osobito pravo na pridruživanje sindikatu. Međutim, mjera u kojoj radnici i radnice uživaju ta prava u praksi razlikuje se ovisno o veličini poduzeća, a stanje je osobito složeno u slučaju malih i srednjih poduzeća, u kojima je tijekom posljednjih godina zabilježen povećani pritisak na radnike i radnice koji su članovi sindikata. Sudionici su izrazili žaljenje zbog toga što je Zakonom o radu ograničeno pravo na štrajk u određenim situacijama te se zalažu za usvajanje općeg prava na štrajk.

Sudionici su izjavili da smatraju da je **sudjelovanje socijalnih partnera u postupku donošenja odluka** prečesto tek simbolično. Socijalni partneri bili su uključeni u radne skupine koje su uspostavila nadležna tijela u svrhu održavanja rasprava o nacrtima zakona, ali do toga je došlo u prekasnoj fazi postupka, kada primjedbe o gotovo zaključenom nacrtu zakona nisu mogle ostvariti značajni učinak. Također su izrazili žaljenje zbog činjenice da preporuke Gospodarsko-socijalnog vijeća (GSV) nisu dovele do opipljivog djelovanja Vlade. Pozivaju na jačanje resursa i stručnosti GSV-a te na davanje istaknutije uloge GSV-u u postupku donošenja odluka. Hrvatska nadležna tijela izjavila su da je GSV od svojeg osnivanja u svojstvu tripartitnog tijela 2020. godine uključen u svaku važnu odluku donesenu u zemlji u pogledu radnih i socijalnih pitanja, kao što su ažurirani Zakon o radu i Akcijski plan o minimalnim plaćama. Dodala su da su socijalni partneri uključeni od faze planiranja rada GSV-a te da su uključeni u relevantne parlamentarne odbore.

Sudionici su izjavili da se pokrivenost **kolektivnim ugovorima** značajno razlikuje između javnog i privatnog sektora. Neki su sudionici izrazili žaljenje zbog nedovoljne motivacije socijalnih partnera u pogledu pregovaranja o kolektivnim ugovorima, iako je primijećeno da je Direktiva EU-a o primjerenum minimalnim plaćama potaknula rasprave u nekoliko sektora. Hrvatska nadležna tijela izjavila su da namjeravaju proširiti pokrivenost kolektivnim ugovorima. Izrazila su zahvalnost zbog toga što su socijalni partneri pokazali fleksibilnost tijekom krize uzrokovane pandemijom bolesti COVID-19

prihvativši privremenu obustavu primjene dvaju proširenih kolektivnih ugovora u područjima građevinarstva i zdravstva.

Socijalni partneri izjavili su da **prekomjerna regulacija ide nauštrb kolektivnog pregovaranja**. Kao primjer naveli su zakon o statusu liječnika, kojim je uspostavljen poseban status za liječnike u javnoj službi. Sudionici smatraju da su takvim zakonom prekoračena ograničenja uloge koju sindikati imaju u kolektivnom pregovaranju. Neki su predstavnici također izjavili da smatraju da država nije pružila ispravan primjer kad je odlučila da neće započeti kolektivno pregovaranje u poduzećima u državnom vlasništvu, kao što su banke. Multinacionalna poduzeća također su se pokazala manje sklonima kolektivnom pregovaranju u Hrvatskoj nego što je to slučaj u njihovoj vlastitoj zemlji.

Sudionici su kritizirali manjak proaktivnosti državnih nadležnih tijela u osiguranju ispravne **provedbe zakonâ o radu**. Primjerice, smatraju da se zakon o ograničavanju ugovorâ o radu na određeno vrijeme na najviše šest mjeseci ne provodi ispravno, a činjenica da inspektorat rada nema dovoljno osoblja i da je osoblje nedovoljno plaćeno ne doprinosi otkrivanju slučajeva kršenja zakona. Jedan je sudionik također izjavio da povrat nacionalizirane sindikalne imovine zaostaje još od 1997., iako je 2020. postignut dogovor o načelima. Općenito, sudionici su izjavili da smatraju da je Zakon o radu previše usmjerен na postupke, što znači da se sudska praksa u području rada većinom odnosi na postupke, a ne na sadržaj, primjerice u pogledu prava na štrajk.

Socijalni partneri koji su sudjelovali na sastanku općenito su izrazili **niski stupanj povjerenja u pravosuđe**, za koje smatraju da podliježe vanjskih utjecajima, da je sporo i nedovoljno djelotvorno. Kao primjer navedena je odluka o nezakonitosti kolektivnog ugovora iz 2006. donesena 2021.; u međuvremenu je ugovor dvaput zamijenjen, a kašnjenje je sprječilo ostvarenje prava i isplatu naknade. Sudionici su također izrazili žaljenje zbog nedosljednosti sudske prakse u području rada, do čega dolazi zbog neusklađenih pristupa sudskim tužbama ovisno o lokaciji. Nepredvidivost do koje dolazi zbog nedosljedne sudske prakse i loša provedba zakona istaknuti su kao ozbiljan problem za poslovanje.

Socijalni partneri izrazili su zabrinutost zbog **demografskog pada** u Hrvatskoj, koja je u jednom desetljeću izgubila otprilike 400 000 ljudi (odnosno desetinu svojeg stanovništva). Iz zemlje su se iselili najobrazovaniji radnici i radnici s nižim kvalifikacijama, kao i njihove obitelji, u potrazi za boljim mogućnostima u drugim državama članicama EU-a. To nije nadoknađeno dolaskom stranih radnika, unatoč ukidanju kvota.

2. Sloboda udruživanja i sloboda okupljanja

Sudionici smatraju **pravni okvir kojim su uređene sloboda udruživanja i sloboda okupljanja** liberalnim. Za uspostavu organizacije civilnog društva potrebne su samo tri osobe, što je dovelo do stvaranja brojnih malih udrug. Općenito ne postoji značajan problem u pogledu prava na prosvjedovanje. Međutim, neki su sudionici kritizirali ograničenja u pogledu prosvjedovanja na Trgu Sv. Marka, na kojem su smještene državne institucije u Zagrebu, koja nisu ukinuta od pucnjave do koje je došlo 2020. Organizacije civilnog društva od Vlade su zatražile ponovno otvaranje Trga prosvjednicima, što su vlasti navodno odbile pozivajući se na procjenu razine sigurnosti, koju nisu objavile.

Pravni okvir za organizacije civilnog društva, koji je donesen 2014., smatra se primjerenim, osobito jer su njime uvedena važna načela za sektor te je olakšano obavljanje neprofitnih gospodarskih djelatnosti. Međutim, utvrđeno je da je dostupnost informacija o radu organizacija civilnog društva nedostatna te se smatra da finansijsko i administrativno opterećenje koje država nameće u pogledu

njihova rada (primjerice s obzirom na knjigovodstvo i izvješćivanje) neprestano raste. Pozivima na dostavu prijedloga nametnuti su kriteriji (primjerice u području oporezivanja) kojima su stvorene brojne poteškoće za male organizacije civilnog društva, što često dovodi do toga da se njihovo osoblje ne može nositi s administrativnim zadaćama, čime se ugrožava obavljanje poziva organizacije civilnog društva. S druge strane ugovaranje i plaćanje za projekte koji se financiraju državnim sredstvima često su kasnili, što je dovelo do kašnjenja i poteškoća u svakodnevnom radu organizacija civilnog društva.

Glavna zabrinutost koju su izrazili sudionici odnosila se na **manjak povjerenja i partnerskog duha** između državnih nadležnih tijela i organizacija civilnog društva, što se nije značajno promjenilo sve otkako je država stekla neovisnost. Sudionici su snažno kritizirali nesposobnost nadležnih tijela da ponovno donese Nacionalnu strategiju stvaranja poticajnog okruženja za razvoj civilnoga društva, koja je istekla 2016. Kako bi ukazali na, prema njihovu mišljenju, manjak političke volje nadležnih tijela za razvoj uistinu slobodnog prostora za građansko djelovanje u Hrvatskoj, sudionici su također spomenuli nedovoljan utjecaj Savjeta za razvoj civilnog društva, Vladinog savjetodavnog tijela koje podrazumijeva sudjelovanje organizacija civilnog društva. Hrvatska nadležna tijela izjavila su da je Nacionalna strategija za organizacije civilnog društva za razdoblje 2023. – 2030. trenutačno u izradi.

Sudionici su izjavili da je **uključenost organizacija civilnog društva u donošenje odluka** putem navedenog Savjeta, kao i putem Vladina Savjeta za ljudska prava i skupina za izradu nacrta zakona, većinom tek površna. Neki sudionici također su izjavili da nadležna tijela daju prednost uključivanju organizacija civilnog društva koje dijele njihova stajališta u takva tijela, čak i ako te organizacije nisu reprezentativne za određeni sektor, nauštrb neovisnih organizacija. Organizacije civilnog društva upotrebljavaju portal za e-savjetovanje kako bi dale primjedbe o nacrtima zakona, ali sumnjaju da to ima učinak. Jedan je sudionik izjavio da je ured Vlade za suradnju s nevladinim organizacijama održao izbore za EGSO, ali da 2020. kandidati nisu mogli predstaviti svoje programe ili sudjelovati u raspravama prije održavanja glasovanja.

Sudionici su izjavili da **pristup financiranju** također predstavlja ozbiljan problem. Naveli su da je tijekom posljednjih godina smanjeno financiranje sredstvima nacionalne lutrije koje se usmjerava putem Nacionalne zaklade za razvoj civilnog društva. Osobito je otežano financiranje organizacija civilnog društva koje obavljaju djelatnosti nadzora ili pružaju pravnu pomoć, a EU se smatra boljim izvorom financiranja nego što je to slučaj na nacionalnoj razini. Organizacije civilnog društva izrazile su žaljenje zbog toga što nisu primjereno uključene u rasprave o hrvatskom Planu za oporavak i otpornost te zbog toga što ne primaju sredstva iz tog plana. Jedan je sudionik istaknuo da su nacionalna nadležna tijela prenamijenila sredstva EU-a namijenjena za praćenje korupcije i građansko obrazovanje i dodijelila ih organizacijama civilnog društva koje pružaju usluge u drugim područjima. Hrvatska nadležna tijela izjavila su da je financiranje organizacija civilnog društva javnim sredstvima između 2015. i 2019. uvećano za 50 %. Također su istaknula napore uložene u predlaganje natječaja o osnovnom financiranju organizacija civilnog društva tijekom krize uzrokovane pandemijom bolesti COVID-19. Hrvatska nadležna tijela primila su na znanje poteškoće u pogledu godišnjih natječaja koje su istaknuli sudionici i izrazila su namjeru da ubuduće prednost daju višegodišnjim ugovorima o financiranju.

Sudionici su izjavili da se organizacije civilnog društva, osobito one koje djeluju u područjima kao što su prava LGBTQI osoba, migranata i etničkih manjina, rodna ravnopravnost, zaštita okoliša te povijesni pristup Domovinskom ratu, suočavaju s porastom **negativnih diskursa**. Jedan je sudionik izjavio da je Hrvatska jedna od zemalja s najvećim brojem strateških tužbi protiv javnog sudjelovanja, koje su usmjerene protiv novinara, ali i organizacija civilnog društva i boraca za ljudska prava.

3. Sloboda izražavanja i sloboda medija

Sudionici su primijetili da je Hrvatska među najlošije rangiranim državama članicama EU-a na Svjetskom indeksu slobode medija Reportera bez granica te da izjave nadležnih tijela o njihovom proeuropskom stajalištu nisu u dovoljnoj mjeri popraćene mjerama za zaštitu **slobode medija**. Jedan je sudionik upozorio na činjenicu da su nadležna tijela uvela izmjene Kaznenog zakonika kojima bi se uporaba curenja informacija iz spisa učinila kaznenim djelom.

Sudionici su izrazili žaljenje zbog porasta **diskursa protiv medija**, koji je potaknuo verbalne i fizičke napade na medijske djelatnike. Jedan je sudionik izjavio da smatra da se u Hrvatskoj navodno provodi otprilike tisuću strateških tužbi protiv javnog sudjelovanja, koji podrazumijevaju odštetu veću od 10 milijuna EUR. Takve strateške tužbe s ciljem utišavanja novinara pokreću različite osobe, od javnih službenika, političkih stranaka koje čine većinu i oporbu, lokalnih političara do poslovnih ljudi, pa i samih sudaca. Jedan je sudionik izrazio žaljenje zbog činjenice da sudovi ne upotrebljavaju mogućnost odbacivanja zlonamjernih sudske postupaka u ranoj fazi koja proizlazi iz Zakona o parničnom postupku. Hrvatska nadležna tijela izjavila su da smatraju da je brojka od tisuću strateških tužbi protiv javnog sudjelovanja znatno preuveličana u usporedbi s njihovom procjenom, prema kojoj se vodi tek nešto više od trideset takvih predmeta. Tvrde da se brojka od tisuću predmeta u stvarnosti odnosi na sve tužbe u kojima sudjeluju novinari, uključujući, primjerice, sporove u području radnog prava. Hrvatska nadležna tijela također su istaknula rad stručne skupine za politike suzbijanja strateških tužbi protiv javnog sudjelovanja uspostavljene 2021., u koju su uključeni predstavnici medija.

Sudionici i sudionice izrazili su žaljenje zbog **manjka socijalnog dijaloga i kolektivnog pregovaranja** u medijskom sektoru. Iako su sindikati u tradicionalnim medijima i javnoj radioteleviziji ustaljena pojava, stopa zastupljenosti niska je u novim medijima, a osobito u digitalnim medijima. Pozvali su na održavanje rasprava o povlasticama, pravima medijskih djelatnika te pravednom udjelu u oporavku nakon krize uzrokovane pandemijom bolesti COVID-19. Medijski djelatnici i djelatnice izrazili su nadu da će europski akt o slobodi medija potaknuti poslodavce da se pridruže sveobuhvatnim raspravama.

Sudionici i sudionice izjavili su da je **transparentnost u pogledu vlasništva nad medijima** veoma niska. Dok su veliki privatni mediji većinom u vlasništvu stranih vlasnika, lokalne medijske kuće često su pod nadzorom lokalnih vijeća, što uvelike utječe na neovisnost izvještavanja. Manjak transparentnosti u pogledu vlasništva doveo je do nastanka sumnji u slučajevima kao što je preraspodjela radijske frekvencije neovisne postaje radijskom kanalu koji je dio velikog konglomerata. Hrvatska nadležna tijela izjavila su da elektronički mediji sada imaju obvezu obavješćivanja relevantne agencije o sastavu njihova vlasništva te da je predviđen sustav za objavu finansijskih podataka za sve medije.

Sudionici su izrazili žaljenje zbog činjenice da su **pritisak i socioekonomski poteškoće** doveli do toga da medijski djelatnici često napuštaju novinarstvo. Oni koji ostaju raditi u sektoru često se moraju nositi sa samocenzurom ili pritiskom kojem su izloženi ako pišu o temama kao što su povijest, manjine ili poslovne djelatnosti. Nastavnim planovima u području novinarstva na sveučilištima sada konkuriraju nastavni planovi u području odnosa s javnošću, što ukazuje na brisanje granica između komunikacija i izvještavanja. Mladi novinari često završavaju na portalima na kojima većinom obrađuju postojeće informacije kako bi izradili jeftini sadržaj umjesto da istražuju ili stvaraju originalni sadržaj. Sudionici su izrazili nadu da će europski Akt o slobodi medija, u kojem je novinarstvo definirano kao javno dobro, doprinijeti promjeni pristupa.

Sudionici su istaknuli činjenicu da Zakon o medijima, koji je donesen prije dvadeset godina, više nije primjeren za suočavanje s aktualnim izazovima, što se prvenstveno odnosi na **poteškoće u pogledu financiranja** s kojima se suočava medijski sektor. Sudionici su izrazili žaljenje zbog činjenice da nadležna tijela ne objavljaju godišnje natječaje, kako je predviđeno Zakonom o medijima. Također su kritizirali činjenicu da su nadležna tijela navodno odbila objaviti dodjelu nekoliko milijuna eura u oglašivačkim sredstvima pozivajući se na poslovnu tajnu. Jedan je sudionik također istaknuo manjak transparentnosti u pogledu uporabe sredstava EU-a za promicanje provjere činjenica, što većinom pogoduje državnoj agenciji, te u pogledu elemenata vidljivosti projekata EU-a, što obično pogoduje medijima bliskijima Vladi.

Sudionici su kritizirali postupak odabira članova upravnog odbora **javne radiotelevizijske kuće**, koja je u rukama političkih snaga koje imaju saborsku većinu. Jedan se sudionik pozvao na podatke koji ukazuju na jasnu prekomjernu zastupljenost stajališta Vlade u odnosu na stajališta oporbe u javnim raspravama koje se održavaju na javnoj televiziji u udarnom terminu. Hrvatska nadležna tijela izjavila su da je predviđen zakon o reformi postupka imenovanja rukovoditelja javne radiotelevizijske kuće.

Jedan je sudionik izrazio žaljenje u pogledu zaštite **autorskih prava** u kontekstu prijenosa Direktive EU-a o autorskom pravu u hrvatsko pravo. Objasnjeno je da je hrvatski zakonodavac izmijenio logiku Direktive jer je dodijelio autorsko pravo vlasniku, a ne osobi koja je izradila sadržaj. S obzirom na nepostojanje roka za iskorištavanje djela, vlasnik bi mogao izmijeniti sadržaj dijela bez suglasnosti autora, što je dovelo do ozbiljnih pitanja o riziku od cenzure i pravu na pristup informacijama.

4. Pravo na nediskriminaciju

Kako tvrde sudionici, Hrvatska ima dobar **pravni okvir** i mehanizme nadzora u području nediskriminacije, ali postoje problemi s provedbom u praksi. Smatraju da je nakon pristupanja Hrvatske EU-u došlo do usporavanja političke volje u području nediskriminacije te da je istodobno došlo ponovne pojave nacionalističkih diskursa. Sudionici smatraju da im tijekom savjetovanja o nedavno donesenom Nacionalnom planu zaštite i promicanja ljudskih prava i suzbijanja diskriminacije nije omogućeno da značajno utječu na njegov sadržaj. S druge strane, hrvatska nadležna tijela izjavila su da smatraju da su organizacije civilnog društva bile u potpunosti uključene u sastanke radne skupine i u javno savjetovanje te da su nadležna tijela pružila objašnjenja kada nije bilo moguće uključiti prijedloge u dokument.

Sudionici ovog sastanka i sastanka o vladavini prava izrazili su povjerenje u rad općeg i sektorskih **pravobranitelja**, koje smatraju djelotvornijima od različitih Vladinih ureda u području ljudskih prava i diskriminacije. Međutim, izrazili su žaljenje zbog činjenice da pravobranitelji ovise u Saboru u smislu njihova izbora te zbog činjenice da Sabor može razriješiti dužnosti pravobranitelje za djecu, ravnopravnost spolova i osobe s invaliditetom ako ne prihvati njihovo izvješće. U tom su pogledu hrvatska nadležna tijela istaknula da se situacija može riješiti prijenosom Direktive EU-a o tijelima za ravnopravnost.

Sudionici su izrazili žaljenje zbog činjenice da u Hrvatskoj od 2015. ne postoji strategija za **rodnu ravnopravnost**, iako su primijetili da je nova trenutačno u izradi. Primijetili su da je pravo na pobačaj u Hrvatskoj doneseno još dok je bila članica Jugoslavije, ali da je takvo pravo ograničeno činjenicom da se brojni liječnici pozivaju na priziv savjesti. Sudionici su pozvali na provedbu više napora u svrhu podizanja razine osviještenosti žena o njihovim pravima te u svrhu nadopune represivnog pristupa rodno utemeljenom nasilju prevencijskim kampanjama. Ne provode se dostatne mjere za suzbijanje seksualnog uzinemiravanja, osobito u sektoru obrazovanja, a školski nastavni planovi ne sadrže spolni odgoj. Sudionici i sudionice istaknuli su visoke troškove i trajanje sudskega postupaka kao štetne za

pristup žena pravnom lijeku te su pozvali na daljnje osposobljavanje policijskih i pravosudnih službenika. Sudionici i sudionice izrazili su žaljenje zbog činjenice da su žene u najvećoj mjeri ugrožene činjenicom da se hrvatsko gospodarstvo uvelike temelji na nesigurnim radnim mjestima i oslanja se na ugovore o radu na određeno vrijeme. Priznali su da je razlika u plaćama između spolova smanjena, ali smatraju da je i dalje prevelika.

Sudionici i sudionice izjavili su da smatraju da je Nacionalna strategija za uključivanje **Roma** ambiciozna i da se stanje općenito popravilo tijekom posljednjih dvadeset godina. Međutim, smatraju da je provedba i dalje spora u smislu postizanja dugoročnih rezultata. Smatraju da manjak vještina i obrazovanja dovode do nastanka začaranog kruga kojim se ograničava stvarno uključivanje Roma na tržište rada, unatoč postojanju politika pozitivne diskriminacije, koje su dobrodošle.

Sudionici smatraju da ne postoji sustavna provedba Zakona o životnom partnerstvu osoba istog spola iz 2014. Izrazili su žaljenje zbog nepostojanja nacionalne strategije za **LGBTIQ osobe**, kao i zbog činjenice da njihova prava većinom nisu uključena u druge strategije o rodnim pitanjima i ljudskim pravima. Izjavili su da je promjena pravnog identiteta za transrodne osobe moguća, ali i da ne postoji nikakva javna politika o relevantnim medicinskim aspektima. Sudionici su izjavili da postoji rastuća društvena prihvaćenost istospolnih veza u Hrvatskoj, ali da su religija i konzervativna kultura izvor diskursa protiv građanskog društva, koji je osobito usmijeren protiv LGTBIQ osoba.

Na ovom sastanku i na sastanku o vladavini prava razgovaralo se o pravima **migranata, uključujući tražitelje azila**. Istaknuto je da se navodni slučajevi nezakonitog vraćanja na granici, koji se broje u tisućama, moraju smatrati pitanjem vladavine prava s obzirom da se navodno gotovo uopće ne provode istrage. Kako je izjavio jedan sudionik, pokrenuto je tek oko deset sudskeh postupaka, koji su većinom odbačeni. Kako tvrdi taj sudionik, hrvatska nadležna tijela zanijekala su da postoji sustavni aspekt navodnih vraćanja i predstavila su dokazane slučajeve nasilja kao izolirane slučajeve, unatoč činjenici da je zemlju osudio i Europski sud za ljudska prava. Sudionici smatraju da neovisni mehanizam za praćenje koji su uspostavila nadležna tijela nije u potpunosti neovisan jer navodno ne može provesti nenajavljenе posjete granici ili pristupiti bazama podataka Ministarstva unutarnjih poslova. Također je izraženo žaljenje zbog činjenice da, kako tvrde sudionici, ni pravobranitelji ni organizacije civilnog društva ne mogu ostvariti pristup policijskim postajama i mjestima na kojima se zadržavaju tražitelji azila; zabrana pristupa centrima za prihvat izrečena organizacijama civilnog društva koje pružaju pravnu pomoć proizašla je iz ograničenja povezanih s pandemijom bolesti COVID-19, ali još nije ukinuta. Kad je riječ o navodnim vraćanjima, hrvatska nadležna tijela istaknula su činjenicu da je Hrvatska prva država članica EU-a koja je uspostavila mehanizam praćenja, za koji tvrde da je neovisan, kako je propisano Paktom EU-a o migracijama i azilu. Dodali su da je svaki incident na granici istražen putem disciplinskih ili pravosudnih kanala.

5. Vladavina prava

Sudionici su izjavili da smatraju da je Hrvatska tijekom **desetljeća koje je prethodilo njezinu pristupanju** EU-u ostavila napredak, ali da su ti naporci znatno smanjeni nakon pristupanja. Sudionici su primili na znanje postojanje nacionalnih strategija u području ljudskih prava i rodne ravnopravnosti, ali su izrazili žaljenje zbog dugotrajnih postupaka usvajanja strategija i rascjepkanih točaka djelovanja. Hrvatska nadležna tijela osporila su tvrdnju da je nakon pristupanja EU-u došlo do usporavanja reformi u području pravosuđa i pozvala su se na nekoliko strategija u tom području, kao što je Strategija razvoja pravosuđa.

Sudionici su izjavili da je **povjerenje javnosti u pravosudni sustav** vrlo nisko te da je kvaliteta pravosuđa ugrožena zbog činjenice da je sustav preopterećen. Neobjavljanje odluka prvostupanjskih i drugostupanjskih sudova smatraju ozbiljnim problemom. Izraženo je žaljenje zbog činjenice da i dalje postoji kašnjenje u provedbi određenih presuda Europskog suda za ljudska prava te da je navodno došlo do smanjenja broja upućivanja na Povelju EU-a o temeljnim pravima u nacionalnim presudama. Sudionici su primijetili da to ukazuje na potrebu za dalnjim osposobljavanjem sudaca i tužitelja u pogledu potpore žrtvama te međunarodnog prava u području ljudskih prava te prava EU-a općenito. Sudionici su također izrazili žaljenje zbog nedovoljnog financiranja besplatne pravne pomoći koju pružaju organizacije civilnog društva. Smatraju da progon ratnih zločina stagnira; većina suđenja odvija se u odsutnosti, a istrage ne napreduju zbog ograničenih kapaciteta policije i tužitelja. Hrvatska nadležna tijela izjavila su da se niska razina povjerenja javnosti u pravosuđe ne podudara sa sveobuhvatnim pravnim okvirom uspostavljenim u svrhu osiguranja neovisnosti sudaca i sudova. Primjetila su da je pristup hrvatskog pravosuđa rješavanju sporova utemeljen na parničenju, a ne na mirenju, što je doprinijelo preopterećenosti sudova. Istaknula su da je radi na tome da se sve sudske odluke objavljaju od 2024. godine.

Kad je riječ o **korupciji**, sudionici su primijetili da je nepotizam uobičajena pojava, primjerice, prilikom dobivanja radnog mjesta na lokalnoj razini zahvaljujući vezama s lokalnim političarima. Smatra se da hrvatski građani imaju više povjerenja u praćenje na razini EU-a putem Europskog ureda za borbu protiv prijevara (OLAF) nego u nacionalno praćenje putem Ureda za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (USKOK), čiji je mandat oslabljen. Jedan je sudionik primijetio da su neki spisi koje je ponovno otvorio OLAF godinama bili u ladicama nacionalnog državnog tužitelja, što ukazuje na nepostojanje volje za provedbu istraga. Kako su izjavili sudionici i sudionice na ovom sastanku i na sastanku o slobodi medija, strateške tužbe protiv javnog sudjelovanja usmjerene protiv novinara često su povezane s njihovim radom u području korupcije, a Hrvatska se ističe činjenicom da takve postupke također pokreću suci. Sudionici su izjavili da zakonodavstvo u području zviždača predstavlja veliki korak u pravom smjeru i pozvali su na povećanu potporu javnih tijela kako bi se osigurala djelotvorna zaštita zviždača. Hrvatska nadležna tijela izrazila su svoju političku volju za borbu protiv korupcije, osobito putem Strategije sprječavanja korupcije za razdoblje od 2021. do 2030. godine, koja predstavlja temelj za trogodišnje akcijske planove koji podrazumijevaju više od dvjesto mjera u područjima sprječavanja i represije. Hrvatska nadležna tijela dodala su da je USKOK pokrenuo istrage službenika na najvišim položajima te da surađuju sa svim relevantnim međunarodnim institucijama u relevantnom području.

**Europski gospodarski
i socijalni odbor**

Rue Belliard/Belliardstraat 99
1040 Bruxelles/Brussel
BELGIQUE/BELGIË

Izdao: Odjel za posjete i publikacije
EESC-2023-47-HR

www.eesc.europa.eu

© Europska unija, 2023

Umnožavanje je dopušteno pod uvjetom da se navede izvor.
Za svaku upotrebu ili reprodukciju fotografija / ilustracija mora se izravno tražiti
dozvola vlasnika autorskih prava.

Ured za publikacije
Europske unije

Print

QE-03-23-226-HR-C

ISBN 978-92-830-6132-8

doi:10.2864/990682

Online

QE-03-23-226-HR-N

ISBN 978-92-830-6130-4

doi:10.2864/683588

HR